

MY O NAS

GAZETA SZKOLNA ZSP W ZAWADZKIEM

Grudzień 2023

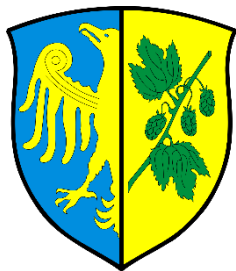

Redaktor naczelny: Mateusz Suda

Zastępca redaktora naczelnego: Kinga Boronowska

Redaktorzy: Julia Danysz, Karolina Drzymała, Laura Dylong, Kinga Glogaza, Julia Kinel, Wiktoria Kurpierz, Marlena Mańka, Amelia Nowak, Emilia Stefańska, Natalia Szyszka, Emilia Urbanczyk, Małgorzata Żędzianowska

Opiekun: Beata Gratzke

Drodzy czytelnicy!

Święta tuż, tuż...Ten magiczny czas, na który wielu z nas czeka z niecierpliwością. Czas wypełniony rodzinnymi spotkaniami, czas spokoju i odpoczynku. I na te chwile radości przygotowaliśmy dla Was specjalny numer naszej szkolnej gazety. Zajrzyjcie do niego w wolnej chwili i poczytajcie o ciekawych tradycjach bożonarodzeniowych w różnych krajach świata i różnych regionach Polski. Nasi redaktorzy piszą też o symbolach Bożego Narodzenia, bez których nia można wyobrazić sobie tych świąt – o kolędach, choince i szopkach. Przybliżyliśmy Wam również magiczne miejsca na świecie nieodłącznie związane z celebracją świąt. Poczytajcie o krainie św. Mikołaja i celebrowaniu świąt w Nowym Jorku. Podpowiadamy Wam też jakie filmy o tematyce świątecznej zobaczyć i jakich bożonarodzeniowych piosenek posłuchać. A na koniec zachęcamy Was do rozwiązania gigantycznej świątecznej krzyżówki (rozwiązanie zamieścimy w następnym numerze). Wszystkim naszym czytelnikom i sympatykom życzymy radosnych świąt!!!

Redakcja

Zawartość numeru:

Artykuły z życia szkoły:

- ZSP w Zawadzkiem poezją stoi
- Spotkanie z policją
- Stypendyści - nasza duma!!!
- No i dotarliśmy do ścianki
- Klub Historyczny z wizytą w Warszawie
- Wyróżnienie dla Daniela
- Grudniowe Z KULTURA ZA PAN BRAT...
- Zapraszamy do Hot Drink Baru
- Sukces Natalii
- Laureaci Olimpiady Informatycznej
- Ćwiczymy strzelanie

Temat numeru: Święta Bożego Narodzenia

- Najciekawsze tradycje bożonarodzeniowe
- Tradycja kolęd
- Skąd pochodzi choinka na Placu św. Piotra
- Choinka – skąd się wzięła ta tradycja?
- Najpiękniejsze szopki bożonarodzeniowe na świecie
- Wigilia w różnych regionach Polski
- Laponia – kraina św. Mikołaja
- Święta w Nowym Jorku – magia miasta, które nigdy nie śpi
- Magia świąt na ekranie – warto polecenia świąteczne filmy
- Najpopularniejsze świąteczne komedie
- Świąteczne hity wszech czasów -najpopularniejsze zimowe kawałki
- Świąteczne życzenia

Trochę rozrywki – Giant Christmas Crossword

W tym numerze gościnnie swoje teksty zamieścili:

Arkadiusz Baron, Dorota Nemś

Dziękujemy za współpracę!

Sprostowanie

W poprzednim numerze „My o Nas” wkradł się błąd. Autorką artykułu „Razem po winę dla ZSS w Zawadzkiem” jest nasza redakcyjna koleżanka – Kinga Glogaza. Za pomyłkę serdecznie przepraszamy!

Artykuły z życia szkoły

ZSP w Zawadzkiem poezją stoi

16 listopada odbył się XIV Rejonowy Konkurs „las w poezji”. Naszą szkołę reprezentowała silna 6-osobowa grupa. Wyniki przerosły nasze najśmielsze oczekiwania: I miejsce zdobyła Emilia Stefańska z kl. 3A, a II miejsce Julia Kinel z tej samej klasy. Dwie nasze uczennice – Natalia Skolik z kl. 2A i Małgorzata Żędzianowska z kl. 3A otrzymały wyróżnienia. Wszystkim nagrodzonym serdecznie gratulujemy!

(at)

Spotkanie z policją

Pani Maria Popanda z policji w Strzelcach Opolskich w ramach zajęć profilaktycznych spotkała się z klasą 1T. Uczniowie zapoznali się z prawami i obowiązkami osób nieletnich. Spotkania takie odbywają się cyklicznie i adresowane są głównie do uczniów klas pierwszych.

(at)

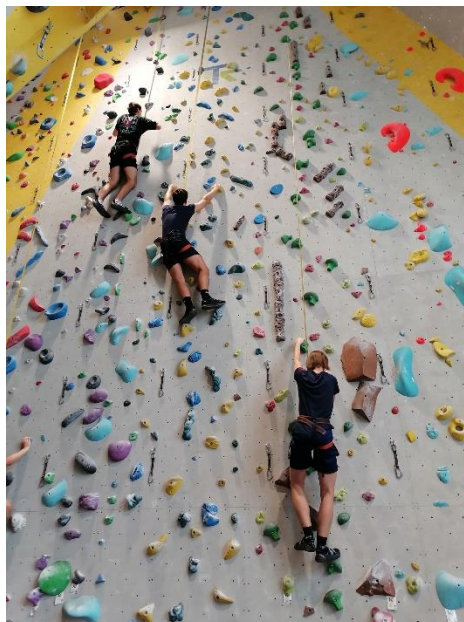
Stypendyści - nasza duma !!!

We wtorek – 28 listopada - w Dobrzemiu Wielkim zostały wręczone Stypendia Prezesa Rady Ministrów. Wśród wyróżnionych tą nagrodą znaleźli się przedstawiciele ZSP w Zawadzkiem: Dawid Kopeć – uczeń Technikum w Zawadzkiem i Mateusz Suda – uczeń Liceum Ogólnokształcącego im. Mieszka I w Zawadzkiem. GRATULUJEMY !!!

No i dotarliśmy do ścianki

29 listopada grupa uczniów pod opieką Pana Michała Franczaka nietypowo spędziła czas. 16 śmiaków postanowiło zmierzyć się z wysokością i dotrzeć na 12 metrów... A może i wyżej...

Klub Historyczny z wizytą w Warszawie

Od wielu lat nasi uczniowie pod opieką Pana doktora Arkadiusza Barona są członkami Młodzieżowego Klubu Historycznego im. Kazimierza Moczarskiego. W tym roku również, grupa uczniów z ZSP w Zawadzkiem uczestniczyła w gali wręczenia nagród za najlepszą książkę historyczną roku.

Pod opieką Pana Arkadiusza Barona w spotkaniu, które odbyło się w dniach 25-27.11.2023r.

w Warszawie uczestniczyły uczennice:

Laura Dylong, Hanna Elektorowicz, Julia Kinel, Nikola Lachman, Laura Nowak, Emilia Stefańska.

Wyróżnienie dla Daniela

4 miejsce w województwie w XXIX konkursie Wiedzy o Bezpieczeństwie i Higienie Pracy w Rolnictwie dla naszego ucznia. Daniel Guzy z kl. 4T zajął czwarte miejsce na 30 uczestników! GRATULACJE!!!!

Grudniowe Z KULTURĄ ZA PAN BRAT...

...czyli wizyta w Gliwicach na spektaklu "Szalone nożyczki". W piątkowy wieczór – 1 XII 2023 grupa uczniów z naszej szkoły pojechała do Teatru Miejskiego w Gliwicach. Uczestniczyliśmy w spektaklu „Szalone nożyczki”, a słowo „uczestniczyliśmy” jest tu jak najbardziej na miejscu. To ciekawa komedia kryminalna, której akcja toczy się nie według ustalonego scenariusza, lecz tak jak chcą tego widzowie. To oni dyskutują z aktorami, podpowiadają im rozwiązania, a aktorzy grają tak jak widownia chce. Spektakl dostarczył wszystkim niezapomnianych wrażeń. To był naprawdę zabawny wieczór!

Zapraszamy do Hot Drink Baru !

Mikołajki to dobry moment, aby zacząć powoli wprowadzać się w świąteczny nastrój. Samorząd Uczniowski przygotował więc 6 grudnia propozycję dla tych, którzy lubią rozgrzewać się ciepłymi napojami. W Barze można kupić kawę, herbatę, ale też czekoladę w różnych smakach, a dodatkowo połączyć te przyjemności z lukrowanym piernikiem lub słodką różową laską. Bar jest otwarty codziennie, bez ograniczeń więc zachęamy do korzystania i wspierania działań Samorządu!

Dorota Nemś

Sukces Natalii

W etapie szkolnym „Olimpiady Wiedzy i Wartości w Sporcie” brało udział ponad 1600 uczniów z 83 szkół ponadpodstawowych z całej Polski. W finale brało udział 331 uczniów.

Nasza uczennica Natalia Szyszka z klasy 2A została laureatem Olimpiady.

Opiekunem prowadzącym naszych uczniów w Olimpiadzie była Pani Gabriela Mainka-Jałowy. **GRATULUJEMY!**

7 grudnia na Politechnice Opolskiej podsumowano 10. edycję ogólnopolskiej Olimpiady Wiedzy i Wartości w Sporcie. Finał był połączony z międzynarodową konferencją pt.: „Motywacyjna wartość sportu w edukacji, wychowaniu i w życiu”. Udział wzięli znani sportowcy i trenerzy: Łukasz Piszczek – piłkarz, Kamil Wódka – psycholog sportu, Bartosz Jurecki – trener piłki ręcznej, menadżer sportu Dariusz Nawarecki oraz Magdalena Zych – zawodniczka short tracku.

Laureaci Olimpiady Informatycznej

Z Zespołu Szkół Ponadpodstawowych w Zawadzkiem do Olimpiady przystąpiło 9 uczniów klasy 4 technikum informatycznego. Liczba wszystkich uczestników Olimpiady Informatycznej to 286, a my mamy dwa wyróżnienia.

Laureatami Olimpiady zostali nasi uczniowie: Józef Kwiatek i Dawid Kopeć z wynikiem odpowiednio 11 i 15 miejsce w Polsce!

Opiekunem uczniów jest Pan Michał Franczak, nauczyciel przedmiotów informatycznych.

Celem olimpiady jest sprawdzenie wiedzy, rozwijanie zainteresowań i uzdolnień informatycznych u uczniów oraz stymulowanie ich aktywności poznawczej. Gratulujemy!

Ćwiczymy strzelanie

13 grudnia uczniowie naszej szkoły brali udział w programie upowszechniania strzelectwa realizowanego przez AZS (Akademicki Związek Sportowy) na zlecenie Ministerstwa Sportu i Turystyki. W oparciu o nowoczesne technologie (mobilnych) strzelnic laserowych, pozwalających w sposób odzwierciedlający naturalne warunki (wymiary i waga używanych replik broni zbliżone do oryginalnych,) nasi uczniowie poznali zasady bezpieczeństwa posługiwania się bronią w sposób praktyczny.

Celem programu jest przede wszystkim popularyzacja strzelectwa wśród młodzieży, a przez to również upowszechnianie postaw pro obronnych oraz stworzenie warunków dla rozwoju talentów i zainteresowań sportowych w tym zakresie.

Najciekawsze tradycje bożonarodzeniowe

W Polsce znane nam wszystkim są tradycje bożonarodzeniowe takie jak czekanie na pierwszą gwiazdkę czy przygotowywanie 12 potraw. W innych zakątkach świata świąteczne tradycje różnią się od naszych.

Na Węgrzech okres przed świąteczny ma swoje nazwy. Najpierw jest tydzień papierowy, następny jest brązowy i srebrny, a sama niedziela przed Wigilią nazywana jest złotą. Wtedy robi się świąteczne zakupy. 21 grudnia, na Św. Tomasza, na wsiach urządza się świniobicie i piecze się prosiaka, który króluje na stołach jako symbol rozwoju (uzyskany smalec ma leczniczą moc). Dawny zwyczaj zabrania podawania drobiu (kura grzebiąca w ziemi to symbol stagnacji)

W Hiszpani nie obchodzi się Świąt Bożego Narodzenia, zamiast tego dzieci dostają prezenty 6 stycznia. Są one wręczane przez Reyes Magos, (Trzech Mędrców). Co więcej 5 stycznia odbywa się parada (cabalgata), gdzie Reyes Magos jeździ na wielkich podestach i rzuca dzieciom słodycze. Hiszpanie obowiązkowo grają na świątecznej loterii (El gordo), a wyniki są ogłaszane 22 grudnia przez dzieci. Gdy zegar odlicza minuty do Nowego Roku, Hiszpanie trzymają garść 12 winogron, a gdy wybije północ zamiast krzycheć „Szczęśliwego Nowego Roku!”, są zajęci próbowaniem zjedzenia 12 winogron zanim zegar wybije 12 razy. Jeśli komuś to się nie uda będzie miał pecha w następnym roku.

W Finlandii Wigilia (*jouluaatto*) jest najważniejszym dniem w czasie świąt. Finowie tradycyjnie udają się do sauny, aby oczyścić ciało i umysł. Tego dnia odwiedza się zmarłych na cmentarzu.

W Australii Boże Narodzenie obchodzi się w samym środku australijskiego lata, które trwa od grudnia do lutego. Adwent jest zastąpiony X'MAS PARTIES który trwa cały grudzień. W tym czasie trwają imprezy. Na ulicach Sydney można spotkać mikołaje, elfy, renifery które podążają w stronę barów i restauracji. Mikołaj przybywa na desce surfingowej (zamiast sań), a w zaprzęgu ma delfiny lub kangury. Kolacja wigilijna (25.12) może okazać się lunchem na plaży czy BBQ, królują sałatki z owoców morza i zimne przekąski.

W Meksyku tradycyjnie ludzie spotykają się każdego wieczoru od 16 do 24 grudnia. Maszerują procesją „Las Posadas” trzymając figurki boskie, modląc się, śpiewając kolędy, czytając Pismo Święte, itp. Posady symbolizują biblijną wędrówkę Józefa i Maryi szukających miejsca na spędzenie nocy. Każdego wieczoru w meksykańskich domach rozbijana jest piniata w kształcie gwiazdy. Piniata jest symbolem zła (7 rogów symbolizuje 7 grzechów głównych). Kij symbolizuje walkę ze złem, zasłonięte oczy – wiarę („Nie widzimy a jednak wierzymy”). Lecące z piniaty słodycze uważane są za symbol łaski bożej, zbawienie. Ostatniej nocy pojawia się lalka reprezentująca małego Jezusa. Ludzie śpiewają mu kołysanki by Dzieciatko przestało płakać z zimna i zasnęło. Co ciekawe każdego roku inna kobieta bierze opiekę nad lalką do następnego Bożego Narodzenia. Odbywa się to z ogromną troską i namaszczeniem, jakby lalka była prawdziwym dzieckiem. 2 lutego lalka zostaje przeniesiona do kościoła w celu otrzymania specjalnego błogosławieństwa. Meksykanie sporo inwestują w to, by lalka wyglądała perfekcyjnie (np. miała piękne szaty). Zwyczaj ten oparty jest na biblijnym przedstawieniu Jezusa w świątyni żydowskiej.

Emilia Stefańska

Źródła:

<https://www.bankier.pl/wiadomosc/Wegry-Zwyczaje-swiateczne-2263384.html>

<https://www.idealista.com/pl/news/styl-zycia-hiszpania/2018/12/18/6361-jakie-sa-swiateczne-tradycje-w-hiszpanii>

<https://suomika.pl/boze-narodzenie-po-finsku/>

<http://albionhouse.com.pl/10-faktow-o-bozym-narodzeniu-w-australii/>

<https://mezoameryka.pl/mezoameryka/kochamy-meksyk/111-kochamy-meksyk/381-boze-narodzenie-w-meksyku-zwyczaje-i-tradycja>

Tradycja kolęd – skąd pochodzi i od jak dawna praktykowany jest ten zwyczaj

Kolędą nazywamy radosną pieśń noworoczną, która współcześnie kojarzy nam się raczej ze świętami Bożego Narodzenia. Słowo „calendae”(kolęda) swój początek ma w starożytnym Rzymie. Oznaczało wtedy pierwszy dzień miesiąca. Odwiedzano się i składano wzajemnie życzenia. Kiedy dotarło do Polski, również miało inny sens. Odnosiło się wówczas do dziękowania swojemu panu, u którego się służyło, za opiekę, pracę i wynagrodzenie. Pierwsza kolęda została napisana w okresie między starożytnością a średniowieczem przez św. Hilarego, zaś pierwsza polska kolęda w 1424 r. została zapisana w tekście kazania księdza Jana Szczekny. Obecnie najpopularniejszą kolędą znaną na całym świecie jest „Cicha noc”.

Najpopularniejsze kolędy w Polsce to:

- ◆ „Cicha noc”
- ◆ „Do szopy, hej pasterze”
- ◆ „Dzisiaj w Betlejem”
- ◆ „Pójdźmy wszyscy do stajenki”
- ◆ „Bóg się rodzi”
- ◆ „Przybieżeli do Betlejem”
- ◆ „Wśród nocnej ciszy”

Mateusz Suda

<https://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/7,168571,29264845,jakie-sa-najpopularniejsze-polskie-koledy-teksty-koljed-spiwnik.html>

Źródła:

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Kol%C4%99da>
<https://ciekawostkihistoryczne.pl/2021/12/23/krotka-historia-koljed/>
<https://gazetalubuska.pl/koledy-i-ich-historia-skad-sie-wziely-koledy-kto-i-jak-je-tw>
<https://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/7,168571,29264845,jakie-sa-najpopularniejsze-polskie-koledy-teksty-koljed-spiwnik.h>

Skąd pochodzi choinka na placu św. Piotra?

W 1982 roku zapoczątkowano tradycję bożonarodzeniowej choinki na placu św. Piotra. Drzewo pochodzi z gminy Andalo w Trydencie na północy Włoch i ma aż 28 metrów wysokości, 8 ton i posiada już 113 lat. Jan Paweł II szczególnym sentymentem darzył Święta Bożego Narodzenia i w tym tradycję pochodzącą z jego ojczystej polskiej ziemi. Ze wspomnień bliskich papieża wiemy, że bardzo pragnął świętować Boże Narodzenie wśród rodzinnej atmosferze. Papież czuł się o wiele bliższy swojej ojczyzny dzięki polskim tradycją, wtedy jeszcze cierpiącej pod jarzmem komunizmu. Zdaniem Jana Pawła II choinka i żłóbek pomagają zrozumieć zbawcze przesłanie Chrystusa. Światelka na choince symbolizują światło Jezusa Zbawiciela przemieniającego ludzkie Teraz, po upływie około 40 lat, co roku na placu Świętego Piotra choinka rozbłyskuje światłkami. I wszystko to dzięki naszemu papieżowi, który tęsknił za swoją ojczyzną i chciał świętować Boże Narodzenie tak, jak je świętował u siebie.

Wiktoria Kurpierz

Źródła informacji:

<https://podroze.onet.pl/aktualnosci/watykan-choinka-na-placu-swietego-piotra-wazy-8-ton-ma-113-lat/6sq1ymc>

<https://pl.aleteia.org/2021/12/29/dlaczego-jan-pawel-ii-chcial-by-na-placu-sw-piotra-stala-choinka/>

Źródło zdjęcia:

<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fdeon.pl%2Fkoscio%2Fwatykan-na-placu-sw-piotra-stanela-bozonarodzeniowa-choinka%2C500286&psig=AOvVaw2LEAYWLG-hzx1AVyJD06xm&ust=1701110486793000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBEQjRxqFwoTCPDI3MOo4oIDFQAAAAAAdAAAAABAE>

Choinka- skąd wzięła się ta tradycja?

Choinka, symbol Bożego Narodzenia, jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych elementów świątecznych. Wielu z nas nie wyobraża sobie tego święta bez pięknie przystrojonej choinki. Choć obecnie jest powszechnie stosowana na całym świecie, wielu z nas nie wie, skąd właściwie pochodzi ta tradycja.

Początki tradycji dekorowania choinki sięgają daleko w przeszłość. Prawdopodobnie jest to połączenie kilku różnych praktyk i wierzeń. Pierwsze wzmianki o dekorowaniu drzewka pochodzą z czasów starożytnych. W starożytnym Egipcie wierzono, że zieleń symbolizująca rozwój i odrodzenie jest obecna w każdym drzewie. W okresie zimowym, kiedy wszystko na zewnątrz wydawało się martwe, drzewa zielone były symbolem nadziei na nowe życie.

Następne wzmianki o dekoracji drzewek pochodzą z czasów rzymskich. W okresie Saturnaliów, obchodzonych w okolicach 17-24 grudnia, Rzymianie ozdabiali swoje domy gałązkami jodły, drzewa, które symbolizowało Saturna – boga rolnictwa i płodności. Drzewka były również elementem kultu Dionizosa – boga wina i zabawy. Niektóre źródła podają, że Rzymianie przekazywali sobie prezentowe gałązki jodły, a dekorowanie ich miało na celu przyciągnięcie dobrego szczęścia.

Tradycja dekorowania drzewka pojawiła się również w okresie średniowiecza. W Europie Zachodniej, zwłaszcza w Niemczech, popularne stało się tworzenie „paradysków”- drewnianych konstrukcji, które były dekorowane zielenią, owocami i światłami. Te symboliczne drzewka były elementem specjalnych przedstawień, które odgrywane były podczas uroczystości Bożego Narodzenia.

Jednak dopiero w XIX wieku choinka stała się popularną tradycją w Europie i Ameryce Północnej. W dużej mierze przyczynił się do tego Albert, książę Saksonii-Coburg-Gotha, który poślubił królową Wiktorię. Z niemieckiej tradycji przyniósł ze sobą dekorowanie drzewka i wprowadził je do brytyjskiego dworu królewskiego w Windsorze. Z czasem moda na dekorowanie choinki rozprzestrzeniła się na inne kraje Europy i Ameryki.

Wraz z rozwojem technologii i dostępności dekoracji świątecznych, tradycja dekorowania choinki stała się coraz bardziej popularna. Dzisiaj, w okresie Bożego Narodzenia, wiele rodzin na całym świecie przystroja swoje domy pięknymi choinkami. Drzewko ozdabiane jest kolorowymi bombkami, łańcuchami, światełkami i aniołami. Choinka to nie tylko symbol nadziei i radości, ale także okazja do wspólnego spędzenia czasu z rodziną i przyjaciółmi.

Amelia Nowak

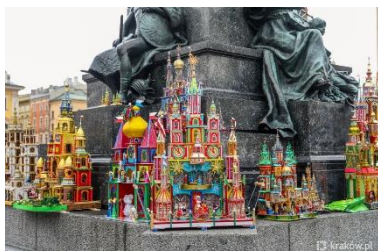
Źródła:

<https://www.winiary.pl/porady/skad-pochodzi-tradycja-ubierania-choinki-na-swieta-bozego-narodzenia/>
<https://www.naszeszlaki.pl/archives/32882>
<https://kobieta.onet.pl/historia/skad-sie-wziela-choinka-jej-historia-siega-czasow-poganskich/76sp9zs>
<https://www.istockphoto.com/pl/obrazy/choinka>

Najpiękniejsze szopki bożonarodzeniowe

Szopki krakowskie

Bogato zdobione, wielowieżowe sceny o architekturze nawiązującej do zabytków Krakowa, przedstawiające misterium Bożego Narodzenia. Krakowskie szopkarstwo znajduje się na Liście reprezentatywnej niematerialnego dziedzictwa kulturowego ludzkości UNESCO i Krajowej liście niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

https://www.zlotaproporcja.pl/wp-content/uploads/2015/12/MG_1996-HDR.jpg

<https://plikimpi.krakow.pl/zalacznik/404403/4.jpg>

Szopki neapolitańskie

Wykonane są najczęściej z malowanej terakoty, rzadziej z koralu lub muszli morskich. Scenerią jest architektura Neapolu bądź krajobraz jego okolic. Były często dziełem najlepszych włoskich architektów, rzeźbiarzy, złotników i krawców. Wykonane z wielkim realizmem, odwoływały się do scen z życia codziennego; poza postaciami Świętej Rodziny i pasterzy, wypełniały się figurkami rzeźników, winiarzy, tkaczy, garncarzy, ukazanych przy swoich warsztatach. Przedstawiane postacie ukazane są w całym bogactwie gestów, wyrazistości mimiki i grymasów, odciskają się na nich i piękno i ułomności ludzkie.

https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Plik:Neopolitan_crib_3.JPG
<https://dzienniklodzi.pl/niezwykla-szopka-bozonarodzeniowa-w-sorrento/gh/c13-17152469>

Szopka w Watykanie

Najstynniejszą szopką bożonarodzeniową jest ta wystawiana w Watykanie, na placu Świętego Piotra. Tradycję ustawiania szopki w tym miejscu zapoczątkował Jan Paweł II w 1982 r. Każdego roku prezentowana jest inna szopka.

https://dzieje.pl/sites/default/files/styles/open_article_750x0_/public/202312/szopka_watykan.jpg?itok=fxVnAxjj

Szopki hiszpańskie

W Alicante w 2020 r. stanęła największa szopka betlejemka na świecie. Gigantyczne figury Świętej Rodziny zostały wpisane do księgi rekordów Guinnessa w kategorii atrakcji turystycznych. W Madrycie można zobaczyć bardziej tradycyjne, zabytkowe szopki. Najpiękniejsze są w Pałacu Królewskim i w klasztorze Descalzas Reales.

https://nowaturystyka.pl/wp-content/uploads/2023/01/IMG_20230103_WA0001_OPT.jpg

Szopki czeskie

W Muzeum Szopek w miasteczku Třeběchovice pod Orebem można obejrzeć ponad 400 stajenek betlejemskich, które powstały między XVIII a XX w. Najbardziej znaną jest Třeběchovice's Bethlehem.

<https://nowiny24.pl/najpiekniejsze-szopki-bozonarodzeniowe-w-europie-wlochy-hispania-czechy-szopki-z-calego-swiata-mozna-ogladac-tez-w-polsce/ga/c7-15888487/zd/52884179>

Natalia Szyszka

Wigilia w różnych regionach Polski – mapa polskich tradycji wigilijnych

Święta Bożego narodzenia wiążą się z wieloma tradycjami, które różnią się od siebie w zależności od tego w jakiej części kraju się znajdujemy. W moim artykule przedstawię czym wyróżniają się dane regiony Polski w tym zakresie.

1. Kujawy i Pomorze:

Mieszkańcy Pomorza w wigilijny poranek zaczynali od połowu ryb. Wtedy domy odwiedzali „gwiazdorzy” ubrani na biało, przebrani za babę, dziada, bociana i niedźwiedzia. Straszili tak dzieci biciem i odpytywali z pacierza. Na Pomorzu kolacja rozpoczyna się wraz z ukazaniem się pierwszej gwiazdki na niebie. Jako jedną z potraw wigilijnych serwuje się zupę rybną. Do uszek często wkłada się pieniądze – kto go znajdzie na talerzu, ten będzie miał szczęście. Podczas wieczerzy gospodyni nie może wstawać od stołu – o pełne talerze biesiadników tym razem dba pan domu.

W Kujawach nad stołem zazwyczaj wieszano sosnową gałązkę, a na niej orzechy i jabłka. Miało to zapewnić pomyślność i dobrobyt w nadchodzącym roku. Dziś jej miejsce zajęła choinka, na której spotkamy chlebowe ciastka w kształcie domowych zwierząt. W środku domu ustawia się snopki zboża i rozsypuje się na podłodze słomę. Ten zwyczaj wywodzi się z gospodarskich zabiegów o powodzenie w hodowli mlecznych krów. Po wieczerzy resztkami z kolacji karmili psy, a rybom w jeziorze zanosili kluski z makiem.

2. Małopolska i Podkarpacie:

W tych regionach w okresie świątecznym na pewno napotkamy kołédników chodzących z tzw. turoniem (lub podhalańskim Capem). Często są też herody – amatorskie widowiska teatralne obrazujące historię biblijnej rzezi niewinątek i

króla Heroda. Wśród wigilijnych potraw obowiązkowo serwuje się żurek (Małopolska) lub barszcz grzybowy (Podkarpacie). Na południu często podaje się opłatek posmarowany miodem. Ten obyczaj jest również znany na Śląsku – tzw. radośnik tradycyjnie był zarezerwowany dla najmłodszych. Na Podkarpaciu spotyka się niekiedy zwyczaj nakrywania do stołu dla dusz zmarłych przodków.

3. Wielkopolska:

Tu prezenty przynosi Gwiazdor. Podobnie jak św. Mikołaj dzierży on w dłoni różgę i pyta dzieci o dobre uczynki. Jeśli ktoś nie był grzeczny, zamiast pięknego prezentu otrzyma zgniłą „pyrę.” W samym Poznaniu krąży legenda o Mikołaju, który zanim zostawi gwiazdkowe paczki, sprawdza stan czystości butów domowników. Wśród świątecznych smakołyków w Wielkopolsce na pewno natkniemy się na makiełki, czyli makaron podawany z masą makową. Na wieczerzę składała się również zupa konopna, grochówka, kluski z sokiem z kiszzonej kapusty, kluski z miodem oraz polewka z maku.

4. Podhale:

Opasanie wigilijnego stołu łańcuchem miało gwarantować, że żaden z biesiadników nie opuści w nowym roku rodziny, a zwierzęta będą trzymać się zagrody. Podczas całej wieczerzy należy pilnować swojej łyżki – jej upadek na podłogę miał zwiastować śmierć w rodzinie. Sama liczba łyżek także miała znaczenie. Powinno ich być dokładnie tyle, ilu jest biesiadników. Każda nadwyżka tego sztuczka wróży rychłe narodziny i odwrotnie. Górale wierzą też, że w Wigilię powracają dusze

zmarłych przodków. W związku z tym nie wolno np. się czesać ani używać ostrych akcesoriów, by nie “zranić” duszy.

5. Górny i Dolny Śląsk:

Na Górnym Śląsku najbardziej popularną potrawą jest siemieniotka, czyli zupa z nasion konopi. Poza nią na śląskiej Wigilii spotkamy też makówki, żupę migdałową czy gołąbki postne. Jednak nie tylko to różni ten region od pozostałych części Polski. Za prezenty pod choinką jest bowiem odpowiedzialne tu Dzieciątko, a wieńce adwentowe towarzyszą domownikom aż do samych Świąt. Według tradycji każda panna powinna w Wigilię o północy wyjść na zewnątrz i nasłuchiwać, z której strony szczeka pies. Dlaczego? Otóż z tej właśnie strony przybędzie narzeczony.

Z kolei Dolnoślązacy zjadają się kutią – potrawą z ugotowanej pszenicy z dodatkiem maku, miodu, orzechów i suszonych owoców – kapustą z grochem i barszczem z uszkami. Zgodnie z przekonaniem w wigilijny wieczór na stole może znaleźć się tylko to, co pochodzi z lasu, pól, ogrodu, wody i sadu. Wciąż żywą tradycją jest pozostawianie pustego miejsca przy stole i serwowanie 7, 9 lub 12 potraw. W ten wyjątkowy wieczór nie powinno się też niczego komuś pożyczać (razem z daną rzeczą może uciec z naszego domu pomyślność) ani wieszać prania. W XIX wieku na Śląsku zagościł też obyczaj rozdawania prezentów po kolacji wigilijnej.

6. Podlasie:

Ta część Polski słynie z “odtrąbywania adwentu na ligawkach”, których smutne dźwięki słychać do

samej Wigilii. Tego dnia koniecznie trzeba wstać wcześniej – aby podołać licznym obowiązkom, ale i zapewnić sobie dobrą wróżbę obojczygo wstawania przez cały rok. Do świątecznego stołu powinno się zasiadać według wieku. Na Podlasiu ściśle przestrzega się kolejności spożywania potraw wigilijnych, zawsze zaczynając od kutii. Do picia podobnie jak na Śląsku podaje się kompot z suszu. Po skończonej wieczerzy nie sprząta się ze stołu, żeby dusze zmarłych mogły się pożywić resztkami jedzenia.

Karolina Drzymała

Źródła:

<https://fanimani.pl/dobrezakupy/boze-narodzenie-w-roznych-regionach-polski-przegląd-zwyczajow/>

<https://www.casfera.pl/bozonarodzeniowe-zwyczaje-w-roznych-regionach-polski/>

<https://depositphotos.com>

Laponia - kraina świętego Mikołaja

Źródło: <https://www.istockphoto.com/>

Laponia to obszar położony na północy Finlandii. Jest to taka kraina, która - jak o niej słyszysz - myślisz, że jest to bardziej bajka niż miejsce położone na naszym globie. Laponia to tak spokojna kraina, że większość wojen tam nawet nie dochodzi, przez pół roku trwa tam ciemność, a jej mieszkańcy nawet hodują renifery! A gdzieś pomiędzy nimi... mieszka Święty Mikołaj!!

Mieszkańców Laponii jest więcej niż sobie myślisz, bo jest ich ok. 70 tysięcy. Laponia jest zamieszkała przez dziesiątki lat, ale nie jest to osobne państwo, a terytorium leżące na obszarze czterech krajów: Norwegii, Szwecji, Finlandii i Rosji. Jednak najbardziej związani z Laponią są Finowie.

Na adres: Tähtikuja 1, Rovaniemi 96930 Arctic Circle w Laponii przychodzi ponad pół miliona listów rocznie; Mikołaj jest rekordzistą w liczbie otrzymywanej korespondencji. To właśnie na poczcie najbardziej można odczuć ogrom całego przedsięwzięcia – segregowane listy przychodzą ze wszystkich stron świata.

Źródło: <http://travelholiczka.pl/podroze/wioska-mikolaja/>

W wiosce Św. Mikołaja możemy zwiedzić jego dom, zobaczyć sortownię listów i wiele innych atrakcji. Jedną z ciekawszych jest możliwość przejechania się saniami samego Mikołaja.

Zwiedzając Laponię możemy zobaczyć nie tylko wioskę Mikołaja ale również wiele innych atrakcji. Jeżeli chcecie zobaczyć coś magicznego to na pewno musicie zobaczyć zorzę polarną. Jest to naprawdę piękne doświadczenie, które zapamiętuje się do końca życia. Warto odwiedzić farmę reniferów i przejechać się zaprzężonymi saniami.

Źródło: <http://travelholiczka.pl/podroze/wioska-mikolaja/>

Również bardzo ciekawą atrakcją jest przejażdżka zaprzęgiem husky, niegdyś te zaprzęgi były codziennym transportem dla mieszkańców.

Pamiętajcie, że Laponia to nie tylko Mikołaj, ale również piękne miejsce na sam pobyt i zwiedzanie. Nie zapomnijcie o wysłaniu listu do Świętego Mikołaja!

Małgorzata Żędzianowska

Źródło informacji:

<https://www.unityline.pl/blog/laponia-kraina-sw-mikolaja/>

Święta w Nowym Yorku – magia miasta, które nigdy nie śpi

Jest coś magicznego w świętach w Nowym Jorku. W wielu filmach to właśnie to miasto traktuje się jako „stolicę świąt” i przedstawia się je bardzo klimatycznie i wyjątkowo. Podczas świąt to miasto jest obwieszane wszelkiego rodzaju ozdobami, wypełnione świątecznymi drzewkami, pełne oświetlonych lodowisk i sklepów z świątecznym asortymentem i cenami wyższymi niż kiedykolwiek.

Photograph: @rtanphoto/Rommel Tan

Ale co właściwie wyróżnia Nowy Jork od innych miast? Przedstawię 8 niezwykłych atrakcji, na które obowiązkowo trzeba zwrócić uwagę, jeżeli planujemy wycieczkę do Nowego Jorku. Oczywiście, atrakcji jest wiele, ale te ukazane szczególnie przykuły moją uwagę.

1. Parada Macy's

To jedno z najbardziej znanych i charakterystycznych wydarzeń podczas świąt Bożego Narodzenia. Kolorowa parada odbywa się w dzień Święta Dziękczynienia i przebiega przez główne ulice NYC. Tradycja ta jest kontynuowana już od ponad 90 lat.

2. Iluminacje Choinkowe na Rockefeller Center

Każdego roku przed Rockefeller Center ustawiana jest ogromna i bogato ozdobiona choinka. Pokazywane są niesamowite iluminacje, które przyciągają tłumy i są nadawane w wielu stacjach telewizyjnych. Do tego, zaraz obok, możemy zobaczyć znaną instalację z aniołków z trąbkami. Uroczyste oświetlenie choinki symbolizuje początek świąt. W takim miejscu czuć wszechobecny klimat świąt Bożego Narodzenia, a oczy nie umieją napatrzeć się na urok wydarzenia.

3. Dzielnica Dyker Heights

W tym miejscu mieszkańcy dekorują swoje domy ogromnymi zdobionymi ozdobami. Feeria kolorów, miliony światełek – tego możemy być pewni udając się tam w okresie świątecznym.

4. Bryant Park Winter Village

Zimowa Wioska Bryant Park jest idealną okazją by skosztować pysznego jedzenia, pojeździć na łyżwach, kupić upominki dla bliskich.

5. Coroczne oświetlenie choinki na Washington Square

Wielka, bo 45-metrowa choinka umieszczona pod słynnym łukiem w parku jest czymś, co warto zobaczyć. Poza możliwością podziwiania pięknego drzewka, odwiedzający śpiewają razem kolędy.

6. Igloo na dachu w 230 Fifth Avenue

Wprawdzie to część baru, ale spożyć zamówienie można w magicznym miejscu. Siedząc w uroczym przyozdobionych igloo na dachu, można podziwiać z góry panoramę Nowego Jorku, który oświetlony podczas świąt, robi ogromne wrażenie.

7. Fontanna ozdób przy Radio City Music Hall

Do zobaczenia jest wielka makieta bombek zaprojektowana przez Stephena Stefanou'a.

8. Cukrowe laski na Szóstej Alei

Uznawane za symbol rozpoczęcia świąt. Częsty obiekt z którym turyści robią sobie zdjęcia. W nocy świecą i robią jeszcze ciekawsze wrażenie.

Laura Dylong

Źródła informacji i zdjęć:

<https://www.rollingstone.com/culture/culture-news/macys-thanksgiving-day-parade-virtual-covid-19-1059431/>

<https://secretnyc.co/dyker-heights-christmas-lights-brooklyn/>

<https://www.nycinsiderguide.com/rockefeller-center-christmas-tree-lighting>

<https://people.howstuffworks.com/culture-traditions/holidays-christmas/5-facts-rockefeller-center-christmas-tree.htm>

<https://www.newyorklatinculture.com/bryant-park-winter-village/>

<https://www.timeout.com/newyork/things-to-do/washington-square-park-tree-lighting>

<https://polacz kropki.pl/2023/11/15/swiateczny-nowy-jork-co-warto-zobaczyc-zima/>

<https://wwd.com/fashion-news/fashion-scoops/macys-thanksgiving-day-parade-2023-viewership-record-1235957787/>

Magia świąt na ekranie – warte polecenia świąteczne filmy

Chcesz obejrzeć klimatyczny film w przerwie świątecznej, a przejadły ci się tytuły typu „Kevin sam w domu” czy „Love Actually”? Oto subiektywny zbiór filmów, o których możliwe że nie słyszałeś, a które sumiennie wprowadzają w świąteczną atmosferę (kolejność losowa).

Źródło: <https://bhamnow.com>

1. Spotkamy się w St. Louise

(Familijny, Musical, Romans 1944)

St. Louis, 1903 rok. Biznesmen Alonzo Smith (Leon Ames) ma cztery córki. Jedna z nich, 17-letnia Esther (Judy Garland), zakochuje się w chłopaku z sąsiedztwa - Johnie (Tom Drake). Pewnego dnia ojciec otrzymuje propozycję pracy w Nowym Jorku. Rodzina Smithów jednak nie chce opuszczać rodzinnego miasta...

2. "Carol"

(Melodramat 2015)

Nowy Jork, początek lat 50. XX w. Dziewiętnastoletnia Teresa pracuje w luksusowym domu towarowym, marzy o pracy fotografi. Podczas gorączki

świętecznych zakupów poznaje Carol – niezwykłą kobietę, uwięzioną w małżeństwie bez miłości, jednak pełną lęków i obaw związanych z porzuceniem dotychczasowego życia. To spotkanie odmieni ich życie na zawsze, jednak cena za chwilę szczęścia będzie naprawdę wysoka.

3. "Miasteczko Halloween"

(Animacja, Fantasy, Musical 1993)

Film animowany, którego akcja toczy się w mieście strachów i upiorów. Mieszkańcy (kukiełki) hucznie obchodzą swe święto. Mistrz ceremonii wyrusza na nocną przechadzkę i przypadkowo trafia do świata, w którym obchodzi się Boże Narodzenie. Postanawia przygotować dla ludzi swą własną wersję Gwiazdki i porywa Świętego Mikołaja.

4. To wspaniałe życie

(Dramat, Fantasy, Świąteczny 1946)

Nieodłączny element świąt w Ameryce, o którym w Polsce się nie mówi. George Bailey popada w tarapaty finansowe, co skutkuje poważnym załamaniem nerwowym. Z opresji ratuje go anioł stróż, który pokazuje mu jak świat wyglądałby bez niego.

5. Gremlins

(Fantasy, Horror, Komedia 1984)

Billy Peltzer dostaje w prezencie egzotyczne, małe włochate zwierzątko. Istnieją trzy podstawowe zasady opieki nad małym gremlinem: nie wolno go wystawiać na działanie światła, dopuścić do kontaktu z wodą oraz karmić po północy. Chłopiec nieopatrznie łamie wszystkie zasady, co niesie ze sobą nieoczekiwane skutki.

6. Ja cię kocham, a ty śpisz

(Komedia romantyczna. 1995)

Lucy jest kasjerką w metrze, która ratuje życie Peterowi. W szpitalu zostaje uznana za jego narzeczoną.

7. Prezent pod choinkę

(Familijny, Komedia 1983)

Wzruszający i nostalgiczny film na Święta, którego akcja dzieje się tuż przed Bożym Narodzeniem na początku lat 40 XX w. w Cleveland. 9-letni Ralphie prosi Mikołaja o jeden, bardzo szczególny prezent: karabin Red Ryder Carbine Action Air Rifle.

8. Pada Shrek

(Familijny, Animacja, Komedia 2007)

Losy ulubionej postaci każdego w świątecznej odsłonie

9. Klaus

(Animacja, Komedia, Przygodowy 2019)

Początkujący listonosz zostaje wysłany na niewielką wyspę za kołem podbiegunowym. Jej mieszkańcy są ze sobą skłócenii, a - co gorsza - nikt nie wysyła tam listów.

10. The Holdovers-(Przesilenie zimowe)

(Dramat, Komedia 2023)

Na koniec, mój ulubiony film z tego zestawienia. Zbliżają się święta Bożego Narodzenia w 1970 roku i Paul, nie mając rodziny, nigdzie nie wyjeżdża. Nauczyciel zostaje w szkole, aby pilnować uczniów, którzy nie mogą wrócić do domu. Po kilku dniach zostaje tylko jeden uczeń - sprawiający kłopoty 15-latek o imieniu Angus, któremu grozi wydalenie za fatalne zachowanie. Do Paula i Angusa dołącza kucharka Mary, której syn niedawno zginął w Wietnamie.

Wyboru dokonała: Julia Kinel

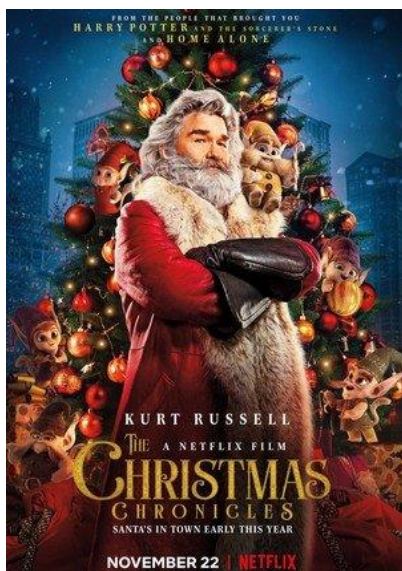
Źródło informacji: <https://www.filmweb.pl/>

Najpopularniejsze świąteczne komedie

Zbliża się okres świąt Bożego Narodzenia . Na pewno każdemu z Was ten okres kojarzy się z zapachem pierników , zimowych herbatek czy oglądaniem świątecznych filmów. Chcę wam dzisiaj przedstawić ranking najpopularniejszych świątecznych komedii w ostatnich latach .

- „Kronika Świąteczna”

- „Złe mamuśki 2 : Jak przetrwać święta „

- „Cicha noc „

- „ 8 kobiet

- „ To właśnie miłość „

- „The holiday „

- „Last Christmas „

Julia Danysz

Świąteczne hity wszech czasów - czyli najpopularniejsze zimowe kawalki

Czujesz już magię świąt? Jeśli tak, to na pewno nie obędzie się bez świątecznych hitów! W tym artykule przedstawię najpopularniejsze zimowe kawalki, które towarzyszą nam przez lata. Przygotuj się na nostalgiczne wspomnienia i radosne melodie, które rozgrzeją Twoje serce w te mroźne dni. Czas zanurzyć się w świątecznej atmosferze i poznać największe hity wszech czasów!

Najpopularniejszym świątecznym utworem jest oczywiście **“Last Christmas”** zespołu Wham!. Wydana w 1984 roku, ta melodia o miłości i utraconych szansach stała się jednym z najbardziej rozpoznawalnych utworów świątecznych wszech czasów. Jej chwytliwa melodia i nostalgiczny tekst sprawiają, że ciężko jest jej nie zaśpiewać przy każdym świątecznym spotkaniu. To prawdziwy hit, który wciąż cieszy się ogromną popularnością.

Klip z teledysku piosenki „Last Christmas” (źródło: <https://kultura.onet.pl>)

“All I Want for Christmas Is You” to jedna z najbardziej znanych i uwielbianych świątecznych piosenek Mariah Carey. Wydana w 1994 roku, ta piosenka stała się prawdziwym klasykiem, który słychać na każdym świątecznym przyjęciu i w sklepach. Jej radosna melodia i tekst o pragnieniu spędzenia świąt z ukochaną osobą sprawiają, że trudno jest się w niej nie zakochać. To prawdziwy hymn świąteczny, który rozgrzewa serca i dodaje magii podczas tych wyjątkowych dni.

“Jeden Dzień w Roku” to ikoniczny utwór zespołu Czerwone Gitary. Wydany w 1969 roku, ten świąteczny klasyk, jest nadal bardzo popularny w Polsce. Piosenka opowiada o magicznym dniu Bożego Narodzenia i ma

piękną, nostalgiczną melodię. Jej tekst jest pełen ciepła i emocji, co sprawia, że wiele osób czuje się przy niej bardzo blisko. Ten utwór często rozbrzmiewa w polskich domach podczas świątecznych spotkań.

Źródło: <https://mamotoja.pl>

Podsumowując - świąteczne hity wszech czasów są nieodłączną częścią naszych zimowych dni. Te piosenki pełne są magii i radości, przypominając nam o wyjątkowym czasie, jakim jest Boże Narodzenie. Niezależnie od tego, czy to "All I Want for Christmas Is You" Mariah Carey czy "Jingle Bell Rock" Bobby'ego Helmsa, te utwory zawsze wprowadzają nas w świąteczny nastrój. Niezmiennie popularne i uwielbiane, te świąteczne hity towarzyszą nam przez cały okres świąt, dodając uroku i radości naszym zimowym dniom.

Kinga Glogaza

Źródło: <https://depostphotos.pl>

Świąteczne życzenia

Źródło: <https://www.creativefabrica.com>

Wszystkim naszym czytelnikom składamy
najlepsze życzenia:

Niech magiczna moc nocy wigilijnej przyniesie
Wam spokój i radość.

Cieszcie się każdą chwilą, którą możecie spędzić z
bliskimi,

pielęgnujcie te chwile i docenście wartość
rozmowy z drugim człowiekiem.

Wesołych Świąt!!!

Redakcja „My o Nas”

Źródło: <https://redro.pl>

Giant Christmas Crossword

Across →

1. (5, 9)

8. (3)

9. "Shall we dress up as reindeer for the Christmas party?"
"....., let's dress up as elves." (2)

10. (5)

11. (6)

12. (6)

14. "Let's ..... up at 4 o'clock on Christmas morning to open our presents." (3)

16. (3)

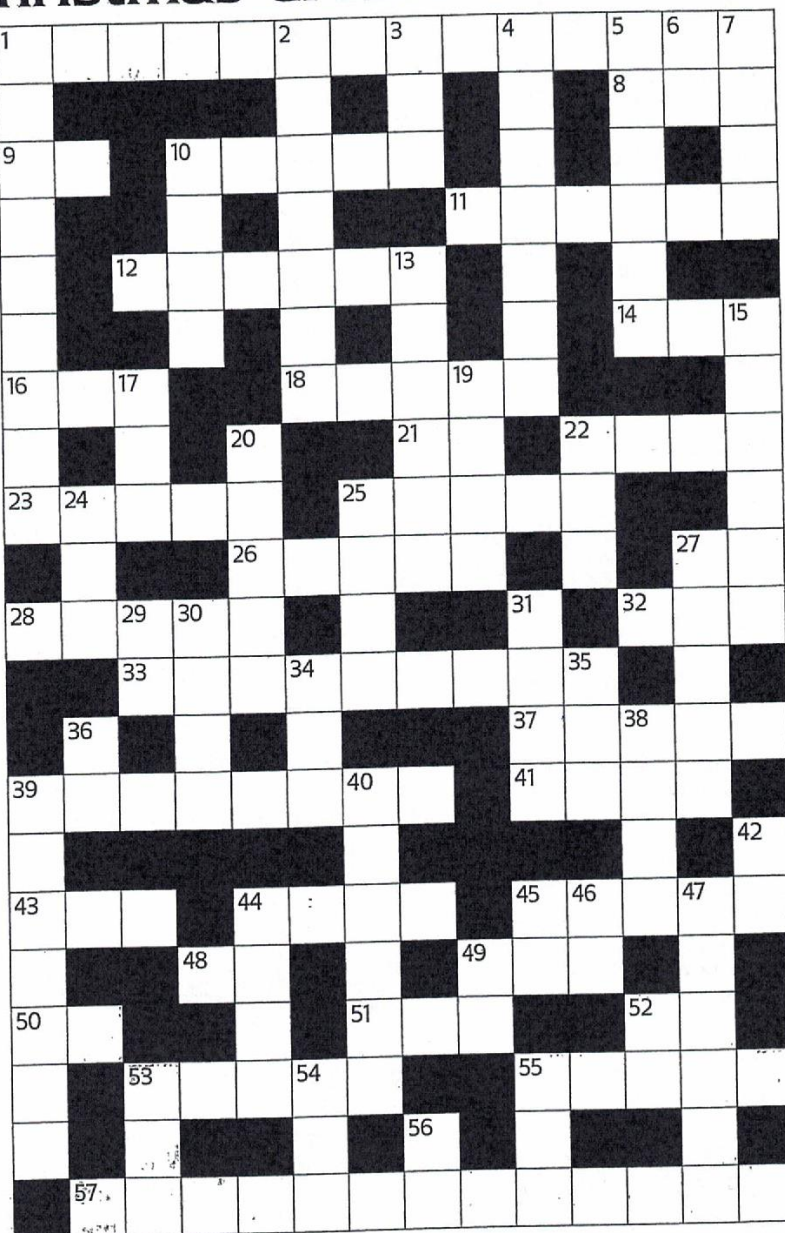
18. (5)
This game is for 2-4 players. You need a dice and counters. The first player to throw a six starts. You must not land on the same square as your opponent

21. (2)

22. Anagram of AWNE (boy's name). (4)

23. (5)
..... Claus

25. (5)

26. (5)

27. "Why don't ..... go carol singing?"
"That's a good idea." (2)

28. (5)

32. (3)

33. (9)

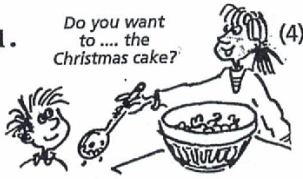

37. "How about playing some ..... after Christmas dinner?" (5)

39. (8)

41. Do you want to .... the Christmas cake? (4)

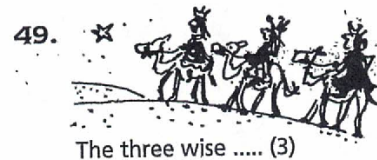

43. The 25th of December is Christmas ..... (3)

44. Ducks quack, horses neigh and dogs ..... (4)

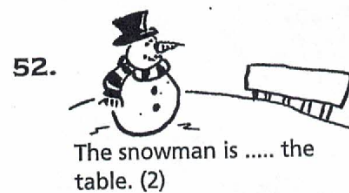
45. "Shall we ..... the film on television now?" (5)

48. David is very happy. .... loves his Christmas presents. (2)

50. Christmas ..... a very happy time of year. (2)

51. The day before Christmas Day is Christmas ..... (3)

Down ↓

3. A kind of music. (3)

5. "What shall we do now?"
"How about ..... the Christmas cake?" (6)

13. The colour of 7 down. (6)

17. Japanese money. (3)

19. "I want to ..... lots of money to buy Christmas presents."
"Why don't you do some babysitting?" (4)

24. In my family, we ..... love Christmas. (3)

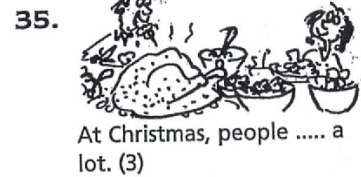

29. "I ..... really looking forward to Christmas." (2)

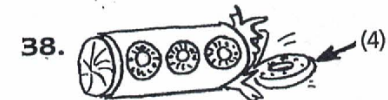
30. My teacher's name is ..... Lloyd. (4)

34. **10** (3)

36. "Would you like a mince pie ..... a slice of Christmas cake?" (2)

39. Christmas ..... (7)

42. "....., dear. I don't like any of my Christmas presents." (2)

45. "Let's go to church on Christmas morning. .... all like singing carols." (2)

46. I always get ..... apple and a tangerine in my Christmas stocking. (2)

49. My mum and dad are giving ..... a new bike for Christmas. (2)

52. "On Christmas Eve, shall we watch television ..... play games?" (2)

53. Sandra is going to stay with ..... Grandma for Christmas. (3)

